

Dohoda o vině a trestu

Rozsah a způsob uspokojení nároků poškozeného nejsou podle § 175a odst. 6 písm. g) tr. ř. nutnou součástí obsahu dohody o vině a trestu, avšak státní zástupce při jejím sjednávání dbá na zájmy poškozeného (§ 175a odst. 5 tr. ř.). Proto je povinen ho za podmínek podle § 175a odst. 2 tr. ř. vyrozumět o jednání o dohodě o vině a trestu, a to tak, aby mu poskytl přiměřený časový prostor na přípravu k tomuto úkonu. Potřeba ochrany zájmů poškozeného může být důvodem pro nesjednání dohody o vině a trestu. V návrhu na schválení dohody o vině a trestu je podle § 175b odst. 1 tr. ř. státní zástupce povinen upozornit soud, že nedošlo k dohodě o rozsahu a způsobu uspokojení nároků poškozeného, a vyložit, proč i přesto pokládal za vhodné dohodu o vině a trestu sjednat.

(Usnesení Vrchního soudu v Praze sp.zn. 1 To 3/2024 ze dne 4.4.2024)

Vrchní soud v Praze podle § 256 tr. ř. zamítl odvolání poškozeného D. p. m. L. J. N., a. s., proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 8. 2. 2024, sp. zn. 22 T 20/2023, ve věci obžalovaných P. Š. a obchodní společnosti S. s. r. o.

Z odůvodnění:

I. Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci (dále jen „krajský soud“) ze dne 8. 2. 2024, sp. zn. 22 T 20/2023, byla soudem schválena dohoda o vině a trestu uzavřená dne 15. 11. 2023 mezi státním zástupcem Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci a obžalovanými P. Š. a obchodní společností S. s. r. o. V souladu s touto dohodou byl obžalovaný P. Š. uznán vinným zvláště závažným zločinem přijetí úplatku podle § 331 odst. 1 alinea 1, odst. 2, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku [skutek popsany pod body 1) a 2) výroku o vině] a zločinem zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, zločinem poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1, odst. 4 písm. a), c) tr. zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku [skutek popsany pod bodem 3) výroku o vině]. Za to byl podle § 331 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 3 let, jehož výkon byl podmíněně odložen podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku na zkušební dobu v trvání 3 let, a dále podle § 67 odst. 1, § 68 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku k peněžitému trestu ve výměře 340 denních sazeb po 6 500 Kč, celkem tedy 2 210 000 Kč. Obžalovaná právnická osoba S. s. r. o. byla uznána vinnou zvláště závažným zločinem přijetí úplatku podle § 331 odst. 1 alinea 1, odst. 2, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku ve spojení s § 7 t. o. p. o. [za skutek popsany pod body 1) a 2) výroku o vině] a byla odsouzena podle § 331 odst. 3 tr. zákoníku, podle § 18 odst. 1, 2 t. o. p. o. a podle § 68 odst. 1 tr. zákoníku k peněžitému trestu ve výměře 100 denních sazeb po 1 000 Kč, celkem tedy 100 000 Kč.

2. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. krajský soud odkázal poškozenou společnost D. p. m. L. J. N., a. s. (dále jen DPMLJ), s uplatněným nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. Skutky, kterými byli obžalovaní uznáni vinnými, Vrchní soud v Praze následně ve stručnosti

popsal.

II. Odvolání poškozené

4. Citovaný rozsudek napadla v zákonné lhůtě odvoláním poškozená společnost DPMLJ, a to prostřednictvím zmocněnce M. H.

5. Konstatovala, že v průběhu trestního řízení řádně a včas uplatnila vůči oběma obžalovaným nárok na náhradu škody ve výši 11 656 688 Kč za navýšení nákladů v souvislosti s nuceným a nevýhodným odběrem CGN na plnicí stanici v XY a na náhradu škody ve výši 366 593 643,01 Kč za nedůvodné zaplacení podvodně vylákaných nadměrných úhrad přiměřeného zisku a náhrady oprávněných nákladů autobusového dopravce v souvislosti se zajišťováním autobusové hromadné dopravy na XY společnostmi z podnikatelského seskupení B. Výši obou nároků řádně doložila a setrvala na nich i v souvislosti s jednáním o dohodě o vině a trestu. Státní zástupce ale zcela rezignoval na ochranu jejích zájmů a uzavřel s obžalovanými dohodu, která nezahrnovala náhradu způsobené škody ani zčásti. Na svých uplatněných nárocích v plné výši pak poškozená setrvala i v řízení před krajským soudem, u kterého se domáhala neschválení nezákonně sjednané dohody o vině a trestu pro její nepřiměřenost, případně alespoň přiznání nároku na náhradu škody postupem podle § 228 odst. 1 tr. ř. Krajský soud jejímu návrhu nevyhověl s nepřesvědčivým odůvodněním, že poškozená nárok na náhradu škody dostatečně nedoložila a že by k rozhodnutí o něm byla potřeba provádět rozsáhlé dokazování přesahující potřeby trestního řízení. Krajský soud se přitom nedůvodně soustředil jen na formální a metodické nedostatky ekonomické analýzy předložené poškozenou a rezignoval na hodnocení dalších důkazů opatřených v průběhu trestního stíhání.

6. Krajský soud měl podle poškozené při rozhodování o schválení dohody o vině a trestu povinnost odpovídajícím způsobem přezkoumat skutkový stav věci v intencích § 314r odst. 2 tr. ř., včetně otázky správnosti předložené dohody o vině a trestu z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody, nemajetkové újmy nebo bezdůvodného obohacení. Podle poškozené je zásadním pochybením, že došlo ke sjednání a schválení dohody o vině a trestu i při nesplnění zákonné podmínky dbát na zájmy poškozeného.

7. Orgány činné v trestním řízení navíc zatížily vadami řízení, které sjednání dohody o vině a trestu předcházelo. Účast poškozené na tomto jednání byla totiž čistě formální. Materiálně se jí vinou postupu státního zástupce nedostalo prostoru podílet se na návrhu dohody. První informace o sjednávání dohody o vině a trestu po vyloučení věci obžalovaných do samostatného řízení obdržel zmocněnec poškozené dne 13. 11. 2023, tedy jen dva dny před jednáním, které proběhlo 15. 11. 2023, přičemž až na tomto jednání zjistil, že návrh dohody o vině a trestu nijak nereflektuje jím řádně uplatněné adhezni nároky. Ačkoliv zmocněnec nároky poškozené při jednání znovu vznesl a domáhal se toho, aby jejich akceptováním bylo podmíněno uzavření dohody, v lednu 2024 mu bylo doručeno finální znění dohody o vině a trestu, která nezahrnovala náhradu škody, s informací o tom, že byl krajskému soudu podán návrh na její schválení.

8. Poškozená dále namítla, že krajský soud jí měl alespoň přiznat nárok na náhradu škody rovnající se částkám, které podle skutkových tvrzení v dohodě o vině a trestu obžalovaní bezdůvodně získali na úplatcích, protože tyto finanční prostředky byly vygenerovány z majetku poškozené.

9. V doplnění odvolání datovaném dne 27. 3. 2024 poškozená vznesla námitku proti užití právní kvalifikaci jednání obžalovaného P. Š. Poukázala na to, že vykonával funkci statutárního orgánu poškozené a měl povinnost opatřovat a spravovat její majetek. Pokud bylo zjištěno, že úmyslně jednal na její úkor a způsobil jí tím škodu velkého rozsahu, mělo být jeho jednání právně posouzeno i jako

trestný čin porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1, 3 tr. zákoníku. Krajský soud se ale s touto stránkou trestné činnosti obžalovaného P. Š. vůbec nevypořádal. O tom, že na trestnou činnost obžalovaného P. Š., jakožto klíčové osoby skupiny organizované kolem odděleně stíhaného J. V., jejímž cílem bylo i dosažení faktické ekonomické likvidace poškozené, je nutno nahlížet přísněji, svědčí podle poškozené usnesení Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 13. 2. 2024, sp. zn. 1 VZT 510/2018, které se týká trestního stíhání osob zapojených do rozsáhlé trestné činnosti poškozující DPMLJ jen okrajově a v menší míře.

10. Závěrem poškozená navrhl, aby Vrchní soud v Praze v napadeném rozsahu zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 8. 2. 2024, sp. zn. 22 T 20/2023, a věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

11. Ve veřejném zasedání zmocněnec poškozené setrval na uplatněných odvolacích námitkách i navrhovaném způsobu rozhodnutí, naproti tomu státní zástupce a obžalovaný shodně navrhl odvolání zamítnout jako nedůvodné.

III. Posouzení přípustnosti a důvodnosti odvolání

12. Vrchní soud v Praze neshledal podle § 253 tr. ř. důvod k zamítnutí či odmítnutí podaného odvolání, takže v souladu s § 254 odst. 1 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost napadeného výroku, kterým byla poškozená s celým nárokem na náhradu škody podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních. V rozsahu podaného odvolání a z pohledu v něm vytýkaných vad se zabýval i správností a zákonností řízení, které napadenému výroku předcházelo. Po takto provedeném přezkumu dospěl k závěru, že podanému odvolání nemůže vyhovět, a to z následujících důvodů.

13. Úvodem vrchní soud připomíná, že poškozený, kterému bylo trestným činem ublíženo na zdraví, byla mu způsobena majetková škoda nebo nemajetková újma, nebo ten, na jehož úkor se pachatel trestným činem obohatil [§ 43 odst. 1) tr. ř.], a který řádně a včas uplatnil nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení, je oprávněn podat odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně pro nesprávnost výroku o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení, případně proto, že takový výrok učiněn nebyl. Ovšem s výjimkou případu, že jde o rozsudek, kterým soud schválil dohodu o vině, pokud v dohodě o vině a trestu poškozený souhlasil s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydáním bezdůvodného obohacení a tato dohoda byla soudem schválena v podobě, s níž souhlasil (§ 245 odst. 1 věta druhá tr. ř.). Poškozený může také napadat porušení ustanovení o řízení předcházejícím rozsudku, jestliže toto porušení mohlo způsobit, že výrok je nesprávný nebo že chybí (§ 246 odst. 2 tr. ř.).

14. Poškozenému v žádném případě nepřísluší napadat výrok o vině, a to bez ohledu na fakt, zda odsuzující rozsudek byl vydán ve standardním řízení nebo v řízení, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, i bez ohledu na to, že výrok o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení v něm má svůj původ. Takto vymezené odvolání by musel odvolací soud podle § 253 odst. 1 tr. ř. zamítnout bez věcného přezkumu jako podané osobou neoprávněnou.

15. Dále je namístě zdůraznit § 314r odst. 4 tr. ř., podle kterého soud schvalující dohodu o vině a trestu uvede v odsuzujícím rozsudku výrok o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení jen tehdy, je-li to v souladu s dohodou o vině a trestu, se kterou poškozený souhlasí, nebo s dohodou o vině a trestu, v níž dohodnutý rozsah a způsob náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení odpovídá řádně uplatněnému nároku

poškozeného (§ 43 odst. 3 tr. ř.). Jinak soud postupuje podle § 228 tr. ř., pokud je skutkový stav spolehlivě prokázán opatřenými důkazy, popřípadě podle § 229 tr. ř.

16. Konečně pokládá vrchní soud za vhodné upozornit na to, že Ústavní soud opakovaně vyslovil, že zůstává-li výše škody způsobená trestnou činností do značné míry sporná, musí být o eventuální povinnosti obviněného ji uhradit rozhodnuto až v rámci civilního řízení, kde k dané otázce bude prováděno odpovídající dokazování a kde bude dán jak obviněnému, tak poškozenému náležitý prostor se k otázce náhrady škody vyjádřit. Za situace, kdy není výše škody součástí dohody o vině a trestu a ani skutkový stav není spolehlivě prokázán, nemůže soud obviněnému uložit povinnost k náhradě škody. Takový postup by představoval porušení práva obviněného na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, jako se tomu stalo v projednávané věci Ústavním soudem (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 9. 5. 2023, sp. zn. III. ÚS 236/23).

17. Jsou-li popsána obecná východiska aplikována na posuzovanou věc, nezbyvá vrchnímu soudu než konstatovat, že napadený adhezní výrok, kterým krajský soud poškozenou s celým jejím jinak řádně a včas uplatněným nárokem odkázal podle § 229 odst. 1 tr. ř. na řízení ve věcech občanskoprávních, netrpí vytýkanými vadami. Důvodem je, byť odvolatel je přesvědčen o opaku, skutečnost, že výše škody, kterou obžalovaní poškozené měli způsobit, zůstává sporná a pro vyslovení povinnosti k náhradě škody je nepochybně potřeba provést další poměrně rozsáhlé dokazování.

18. Vrchní soud při svém závěru vycházel z toho, že:

a) Dohoda o vině a trestu, kterou obžalovaní v posuzované věci dobrovolně a s plným vědomím skutkových okolností případu a právních důsledků uzavřeli se státním zástupcem a kterou krajský soud podrobil přezkumu a odsuzujícím rozsudkem aproboval, náhradu škody nezahrnuje. Poškozená se sice nároku na náhradu škody včas, tedy při prvním jednání o dohodě o vině a trestu, domáhala, ale obžalovaní s jejím nárokem nesouhlasili a státní zástupce uzavření dohody jeho akceptací nepodmiňoval s ohledem na skutečnost, že skutek pod bodem 1), ke kterému poškozená škodu nárokovala, právně posoudil jako trestný čin přijetí úplatku podle § 331 odst. 1 alinea 1, odst. 2, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, a obžalovaní prohlásili vinu v rozsahu, který této právní kvalifikaci odpovídá.

b) Skutková zjištění popsána ve výroku o vině, kterými je vrchní soud při svém rozhodování o odvolání poškozené vázán a není oprávněn je jen z jejího podnětu přezkoumávat co do jejich správnosti a úplnosti a ani z pohledu toho, zda krajský soud před schválením dohody řádně uvážil soulad použité právní kvalifikace se zjištěným skutkovým stavem (takže odvolací námitky poškozené, že skutek měl být posouzen i jako trestný čin porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1, 3 tr. zákoníku, se nemohl zabývat), neobsahují ani minimálně zjištěnou výši škody, kterou měli obžalovaní poškozené svým jednáním zaviněně způsobit. Tomu ostatně odpovídá i právní kvalifikace skutků, protože oba obžalovaní byli uznáni vinnými trestným činem přijetí úplatku podle § 331 odst. 1 alinea 1, odst. 2, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku a obžalovaný P. Š. dále trestnými činy zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku a poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1, odst. 4 písm. a), c) tr. zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, přičemž u žádného z těchto trestných činů není znakem skutkové podstaty, a to ani v její kvalifikované podobě, způsobení škody. Pokud odvolatel argumentoval tím, že v popisu skutku jsou uvedeny částky, o které se obžalovaní obohatili na úplatcích, a domáhal se náhrady škody alespoň v jejich souhrnné výši, je potřeba upozornit na to, že podle popsaného skutkového stavu finanční prostředky, které byly obžalovaným poskytnuty, pocházely od jiných subjektů než od poškozené (konkrétně z účtů S. s. A. spol. s r. o., T. P. s. r. o., B. L. S. s. r. o., T. B. a. s., R. s. r. o.). Zda je tyto jiné subjekty generovaly ze zisku, který jim obžalovaní svým protiprávním jednáním opatřili, jak tvrdí poškozená, nebylo objasněno.

c) Podle výsledku dokazování před krajským soudem není pro vyslovení povinnosti k náhradě škody dostatečný podklad. Ze skutkových zjištění popsaných ve výroku o vině napadeného rozsudku vyvstává důvodné podezření, že jednání obžalovaných mělo negativní dopad na majetkovou sféru poškozené navýšením nákladů v souvislosti s nuceným odběrem CGN na plnicí stanici v XY a nedůvodným zaplacením podvodně vylákaných nadměrných úhrad přiměřeného zisku a náhrady oprávněných nákladů autobusového dopravce v souvislosti se zajišťováním autobusové hromadné dopravy na XY společnostmi z podnikatelského seskupení B., ovšem k prokázání této škody a její výše bude potřeba provést další rozsáhlé dokazování, které se v řízení o schválení dohody o vině a trestu nepředpokládá (viz § 314g odst. 5 tr. ř.). Pokud jde o důkazy, které v tomto směru iniciativně opatřila sama poškozená, vrchní soud se ztotožnil s krajským soudem, že nejsou k prokázání škody a její výše dostačující. Pro stručnost odkazuje na bod 2. odůvodnění napadeného rozsudku.

19. K procesním námitkám poškozené vrchní soud závěrem konstatuje, že státní zástupce by měl při sjednávání dohody o vině a trestu dbát na zájmy poškozeného, jejichž ochrana může být legitimním důvodem nepřistoupení ke sjednání takové dohody, přestože trestní řád dohodu o nárocích poškozeného neklade jako jednu z podmínek k jejímu uzavření. Lze proto přisvědčit poškozené, že její negativní stanovisko ke sjednání dohody o vině a trestu bez ujednání o náhradě škody neměl státní zástupce bez jakéhokoli vysvětlení pominout. Alespoň v odůvodnění podaného návrhu na schválení dohody o vině a trestu, ve kterém je podle § 175b odst. 1 tr. ř. povinen soud výslovně upozornit na to, že nedošlo k dohodě o náhradě škody, měl státní zástupce vyložit, proč i přesto pokládal za vhodnou dohodu o vině a trestu sjednat. Poškozené lze přisvědčit i v tom, že jí, respektive jejímu zmocněnci, měl být dán přiměřený časový prostor na přípravu k avizovanému jednání o dohodě o vině a trestu, což se v posuzované věci nestalo, protože první informace o sjednávání dohody o vině a trestu po vyloučení věci obžalovaných do samostatného řízení obdržel zmocněnec poškozené dne 13. 11. 2023, tedy jen dva dny před jednáním, které proběhlo 15. 11. 2023, přičemž až na tomto jednání zjistil, že návrh dohody o vině a trestu nijak nereflektuje jím již dříve vůči těmto obžalovaným uplatněné adhezni nároky. Popsaná procesní pochybení ale nejsou takového rázu, aby měla dopad na správnost a zákonnost napadeného adhezniho výroku.

20. Vycházejí z výše popsaných zjištění a právních závěrů vrchní soud podle § 256 tr. ř. odvolání poškozené zamítl.

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)